

Ett ord eller två? Mellanrummet betyder mycket

Berättelse

I svenskan sätter man ofta ihop två ord till ett nytt ord. Det kallas ett sammansatt ord. Ta orden “barn” och “vagn”. Tillsammans blir de “barnvagn”. Ta “sjuk” och “hus”. Tillsammans blir de “sjukhus”. På det här sättet bildar svenskan väldigt många ord.

Huvudregeln är enkel. Sammansatta ord skriver man ihop. Det ska inte vara något mellanrum mellan delarna. Du skriver alltså “barnvagn”, inte “barn vagn”.

När man skriver isär ord som ska sitta ihop kallas det särskrivning. Ibland blir det bara fel. Men ibland ändras hela betydelsen.

Här är ett exempel. “Rökfritt” i ett ord betyder att man inte får röka. Men “rök fritt”, med ett mellanrum, kan låta som att man får röka hur mycket man vill. Samma bokstäver, men nästan motsatt betydelse.

Ett annat exempel är ordet “kycklinglever”. I ett ord är det en del av kycklingen, alltså mat. Men “kyckling lever”, isär, kan betyda att kycklingen lever och är vid liv. Det är inte samma sak.

Hur vet man hur ett ord ska skrivas? Isof är en myndighet som arbetar med språk. Isof ger två tips. Det första är att lyssna på hur ordet låter. Ett sammansatt ord har en speciell betoning. Det andra tipset är att pröva singular och plural. I ordet “skumtomte” böjer man bara sista delen: en skumtomte, många skumtomtar. Då hör man att ordet sitter ihop.

I svenskan kan ord bli mycket långa. Ett långt ord i ordlistan är “realisationsvinstbeskattning”. Det har 28 bokstäver. Men oroa dig inte – de flesta ord är mycket kortare.

Ordlista

ORD	FÖRKLARING
sammansatt ord	ett ord som är gjort av två eller flera ord
sätta ihop	lägga ihop två ord till ett ord
huvudregel	den vanligaste regeln, den man oftast följer
mellanrum	det tomma stället mellan två ord
särskrivning	när man skriver isär ord som ska skrivas ihop
betydelse	vad ett ord betyder
myndighet	ett kontor som arbetar för staten, t.ex. Isof
betoning	hur starkt man säger en del av ett ord
singular	ett av något, t.ex. en tomte
plural	flera av något, t.ex. många tomtar

Läsförståelsefrågor

1. Vad är ett sammansatt ord?
 1. Ett ord som man skriver med stor bokstav.
 2. Ett ord som är gjort av två eller flera ord.
 3. Ett ord som kommer från engelskan.
2. Vad betyder “rökfritt”, skrivet i ett ord?
 1. Att man får röka så mycket man vill.
 2. Att man inte får röka.
 3. Att man måste köpa cigaretter.
3. Vad är skillnaden mellan “kycklinglever” och “kyckling lever”?
 1. Det är ingen skillnad alls.
 2. “Kycklinglever” är mat, men “kyckling lever” betyder att kycklingen är vid liv.
 3. Båda betyder samma maträtt.
4. Stämmer påståendena med texten? Svara **ja**, **nej** eller **det står inte i texten**.
 1. Huvudregeln är att sammansatta ord skrivs ihop.
 2. Alla svenska ord är korta.
 3. “Barn” och “vagn” blir tillsammans “barnvagn”.
5. Vilka två tips ger Isof för att veta hur ett ord ska skrivas?

Diskussionsfrågor

- Sätter man ihop ord till långa ord på ditt språk, eller skriver man isär? Ge ett exempel.
- Känner du till något svenskt sammansatt ord som du tycker är roligt eller långt?
- Varför kan det vara bra att veta om ett ord ska skrivas ihop eller isär?
- **Skriv (4 meningar):** Skriv fyra svenska sammansatta ord. Visa vilka två ord de är gjorda av, t.ex. “barn + vagn = barnvagn”.